XALQARO TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA MAXSUS IQTISODIY REJIMLAR: XAYNAN OROLI TAJRIBASI VA O‘ZBEKISTON UCHUN SABOQLAR

Buriyev Elbek Akbarovich
“Ipak yo‘li” turizm va madaniy meros xalqaro universiteti
buriyevelbek870@gmail.com

Annotatsiya. *Maqolada Xitoy Xalq Respublikasining Xaynan provinsiyasida amal qilayotgan erkin savdo porti rejimi, vizasiz kirish tartibi va offshor bojsiz savdo siyosatining turizm iqtisodiyotiga ta’siri o‘rganilgan. 2024–2026-yillardagi rasmiy statistik ma’lumotlar asosida Xaynanning turistlar oqimi, turistik daromadlari va xalqaro tashriflari O‘zbekiston turizmi ko‘rsatkichlari bilan taqqoslangan. Tadqiqot natijalariga ko‘ra, O‘zbekistonda xorijiy turistlar soni tez o‘sayotgan bo‘lsa-da, bir turistga to‘g‘ri keladigan xarajatlar hajmi past darajada qolmoqda. Shu munosabat bilan Tax Free tizimini quruqlikdagi chegara postlariga kengaytirish, mahalliy hunarmandchilik mahsulotlarini soliq imtiyozli savdoga jalb etish, xitoylik turistlar uchun xizmatlarni rivojlantirish va Samarqandda turizm klasterini shakllantirish bo‘yicha takliflar berilgan.*

Kalit so‘zlar: *Xaynan, erkin savdo porti, offshor bojsiz savdo, vizasiz rejim, Tax Free, turizm xizmatlari eksporti, O‘zbekiston, bir turistga to‘g‘ri keladigan daromad.*

Аннотация. *В статье рассматривается влияние режима свободного торгового порта, безвизового въезда и офшорной беспошлинной торговли на туристическую экономику провинции Хайнань (КНР). На основе официальных статистических данных за 2024–2026 гг. турпоток, туристические доходы и международные прибытия Хайнаня сопоставлены с показателями туризма Узбекистана. Результаты исследования показывают, что при быстром росте числа иностранных туристов в Узбекистане расходы в расчёте на одного туриста остаются низкими. В связи с этим предложены меры по распространению системы Tax Free на сухопутные пограничные пункты, включению продукции местных ремесленников в льготную торговлю, развитию сервисов для китайских туристов и формированию туристического кластера в Самарканде.*

Ключевые слова: *Хайнань, свободный торговый порт, офшорная беспошлинная торговля, безвизовый режим, Tax Free, экспорт туристических услуг, Узбекистан, доход на одного туриста.*

Abstract. *The article examines the impact of the free trade port regime, visa-free entry and offshore duty-free shopping on the tourism economy of Hainan Province (China). Using official statistics for 2024–2026, Hainan's visitor flows, tourism revenue and inbound arrivals are compared with the performance of Uzbekistan's tourism sector. The results show that although the number of foreign visitors to Uzbekistan is growing rapidly, spending per visitor remains low. Based on this, the paper proposes extending the Tax Free system to land border crossings, including local handicraft products in tax-advantaged retail, developing services for Chinese tourists and forming a tourism cluster in Samarkand.*

Keywords: *Hainan, free trade port, offshore duty-free shopping, visa-free regime, Tax Free, tourism exports, Uzbekistan, revenue per visitor.*

Kirish

Bugungi kunda xalqaro turizm bozorida raqobat shartlari o‘zgarib bormoqda. Ko‘plab davlatlar turistlar sonini oshirish bilan birga, ularning mamlakatda qolish muddatini uzaytirish va xarajatlarini ko‘paytirishga alohida e’tibor qaratmoqda. BMT Turizm tashkiloti ma’lumotlariga ko‘ra, 2025-yilda xalqaro turizmdan tushgan daromadlar taxminan 1,9 trillion AQSh dollarini tashkil etgan [16]. Bu turizm siyosati samaradorligini baholashda tashriflar soni bilan bir qatorda har bir tashrifdan olinadigan daromadni ham hisobga olish zarurligini ko‘rsatadi.

O‘zbekiston so‘nggi yillarda turizm eng tez rivojlanayotgan davlatlar qatoridan joy oldi. 2023-yilda mamlakatga 6,6 million, 2025-yilda esa 11,7 million xorijiy turist tashrif buyurgan [17]. 2025-yilning aprel oyidan boshlab har oy bir milliondan ortiq xorijiy fuqaro qabul qilingan [15]. Biroq daromadlar tashriflar soni kabi tez o‘smayapti. 2025-yilda turizmdan tushgan daromad taxminan 4,7 mlrd dollarni tashkil etgan. Taqqoslash uchun, 5,1 million turist qabul qilgan Gruziya 4,4 mlrd dollar daromad olgan, ya’ni u yerda bir turistga to‘g‘ri keladigan daromad 2,1 baravar yuqori [16]. “O‘zbekiston – 2030” strategiyasida belgilangan vazifalarni bajarishda [2] turistlar oqimini daromadga aylantirish muhim masalalardan biri hisoblanadi.

Bu borada Xitoyning Xaynan provinsiyasi tajribasi alohida qiziqish uyg‘otadi. Orolda 2018-yildan vizasiz kirish rejimi amal qiladi, 2020-yildan erkin savdo porti qurilishi boshlangan, 2025-yil 18-dekabrdan esa butun orol hududida

maxsus bojxona rejimi joriy etilgan. Natijada 2025-yilda Xaynan birinchi marta bir yilda 100 milliondan ortiq turistik tashrif va 200 mlrd yuandan ortiq turistik xarajatni qayd etdi [10].

Maqolaning maqsadi Xaynanda qo‘llanilayotgan vizasiz kirish, offshor bojsiz savdo va maxsus bojxona rejimi kabi vositalarni tahlil qilish hamda ulardan O‘zbekiston sharoitida foydalanish imkoniyatlarini baholashdan iborat. Tadqiqotda muallifning Palermo universitetida (Italiya) Xaynan orolida turizm rivojlanishining iqtisodiy ta’siri mavzusida yozilgan magistrlik dissertatsiyasi materiallari [24] hamda 2025–2026-yillardagi yangi statistik ma’lumotlardan foydalanildi.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili

Turistik hududlarning rivojlanishini o‘rganishda R.Butler tomonidan taklif etilgan turistik hudud hayotiy sikli konsepsiyasi keng qo‘llaniladi. Ushbu konsepsiyaga ko‘ra, hudud o‘z rivojlanishida kashf etilish, jalb qilinish, rivojlanish va konsolidatsiya bosqichlarini bosib o‘tadi, shundan so‘ng yangilanish yoki tanazzul davri boshlanadi [4]. Fikrimizcha, O‘zbekiston hozirda jadal rivojlanish bosqichida bo‘lsa, Xaynan davlat siyosati yordamida konsolidatsiya bosqichidan yangilanish bosqichiga o‘tmoqda.

J.Ritchi va J.Krauch ishlab chiqqan raqobatbardosh destinatsiya modelida davlat siyosati, rejalashtirish va boshqaruv hududning tabiiy va madaniy afzalliklarini raqobat ustunligiga aylantiruvchi omil sifatida ko‘rib chiqiladi [6]. L.Dvayer va Ch.Kim destinatsiya raqobatbardoshligining yakuniy mezoni aholi farovonligi va turizmdan olinadigan iqtisodiy foyda ekanligini ta’kidlaydi [5]. Mazkur yondashuvlar turizm samaradorligini baholashda qo‘shilgan qiymat ko‘rsatkichlariga tayanish zarurligini asoslaydi.

D.Timoti o‘z tadqiqotlarida xarid qilishni turistik safarning mustaqil maqsadi va hudud uchun muhim daromad manbai sifatida ko‘rib chiqqan [7]. L.Dvayer, P.Forsayt va U.Dvayer soliq va bojxona imtiyozlarini turistik xarajatlarni rag‘batlantirish vositasi sifatida tahlil qilib, ularning samarasini davlat byudjeti yo‘qotishlari hamda daromadlarning xorijga chiqib ketishi xavfi bilan birga baholash lozimligini qayd etgan [8]. Shuni ta’kidlash joizki, bu vositalarning Markaziy Osiyo davlatlarida, xususan, turistlarning asosiy qismi qo‘shni mamlakatlardan quruqlik orqali keladigan sharoitda qo‘llanilishi ilmiy adabiyotlarda kam o‘rganilgan.

Tadqiqot metodologiyasi

Tadqiqotda qiyosiy tahlil, dinamik tahlil, kontent-tahlil va statistik guruhlash usullaridan foydalanildi. Ma’lumotlar manbai sifatida Xaynan

provinsiyasi turizm departamenti, Xaykou bojxonasi, XXR Milliy immigratsiya boshqarmasi va O‘zbekiston Respublikasi Turizm qo‘mitasi e’lon qilgan rasmiy statistik ma’lumotlar hamda normativ-huquqiy hujjatlar olindi. Asosiy ko‘rsatkich sifatida bir turistga to‘g‘ri keladigan daromad (jami turistik tushumlarning tashriflar soniga nisbati) va bir xaridga to‘g‘ri keladigan bojsiz savdo hajmi hisoblandi. Dollar ekvivalentlari manbalarda keltirilgan kurslar bo‘yicha olindi.

Tahlil va natijalar

Xaynan turizmining asosiy ko‘rsatkichlari. 2024-yilda Xaynanga 97,2 million tashrif amalga oshirilgan va 204 mlrd yuan (28,35 mlrd dollar) turistik daromad olingan. Xalqaro tashriflar soni 115,6 foizga oshib, 1,1 milliondan ortdi [11]. 2025-yilda tashriflar soni 9,1 foizga oshib 106 millionga, turistik xarajatlar 10,5 foizga oshib 225,4 mlrd yuanga yetdi. Xorijdan kelgan tashriflar 35,2 foizga ko‘payib 1,5 millionni, xorijliklarning tunashlari 59 foizga ko‘payib 5,94 million kechani tashkil etdi [10]. 2026-yilga 115 million tashrif rejalashtirilgan (1-jadval).

1-jadval

Xaynan provinsiyasi turizmining asosiy ko‘rsatkichlari, 2024–2025-yillar

Ko‘rsatkich	2024	2025	O‘zgarish
Jami turistik tashriflar, mln	97,2	106,0	+9,1%
Turistik xarajatlar, mlrd yuan	204,0	225,4	+10,5%
Xorijdan kelgan tashriflar, mln	1,1	1,5	+35,2%
Xorijliklarning tunashlari, mln kecha	-	5,94	+59%
Bir tashrifga o‘rtacha xarajat, yuan*	2 099	2 126	+1,3%

*Manba: [10; 11] asosida muallif tomonidan tuzilgan. * Muallif hisob-kitobi.*

1-jadval ma’lumotlaridan ko‘rinadiki, Xaynan turizmida ichki turistlar ustunlik qiladi, xorijliklar jami tashriflarning atigi 1,4 foizini tashkil etadi. Shu bilan birga, xalqaro segment eng tez o‘sayotgan yo‘nalish hisoblanadi. Tunashlar sonining tashriflar soniga nisbatan tezroq o‘sishi xorijlik turistlarning orolda qolish muddati uzayayotganini ko‘rsatadi.

Xaynan siyosatining asosiy vositalari. Birinchi vosita vizasiz kirish rejimidir. 2018-yil 1-maydan boshlab 59 davlat fuqarolari orolga 30 kungacha vizasiz kirish huquqiga ega bo‘ldi. Hozirda bu ro‘yxatga 61 davlat kiritilgan bo‘lib, rejim turizm, biznes, davolanish, ko‘rgazma va sport tadbirlari uchun tashriflarga tatbiq etiladi [22].

Ikkinchi vosita offshor bojsiz savdo hisoblanadi. 2011-yil 20-aprelda boshlangan ushbu siyosat doirasida 2026-yil aprelgacha jami 286,4 mlrd yuanlik savdo amalga oshirilgan, hozirda orolda 12 ta bojsiz savdo do‘koni ishlamoqda [13]. 2025-yil 1-noyabrdan kuchga kirgan yangi tartibga ko‘ra, tovar toifalari 45 tadan 47 taga ko‘paytirildi, birinchi marta mahalliy ishlab chiqarilgan kiyim, keramika, choy va qahva ham QQS va aksiz solig‘i qaytarilgan holda sotila boshladi [12]. 2025-yil noyabridan 2026-yil aprelgacha savdo hajmi 22,22 mlrd yuanni (3,08 mlrd dollar) tashkil etdi, xaridorlar tashrifi 2,97 millionga yetdi [12]. Hisob-kitoblarimizga ko‘ra, bir xaridga o‘rtacha 7 480 yuan yoki taxminan 1 040 dollar to‘g‘ri keladi.

Uchinchi vosita butun orol bo‘ylab joriy etilgan maxsus bojxona rejimidir. U 2025-yil 18-dekabrdan amal qila boshladi va dastlabki bir haftada bojsiz savdo hajmi 1,1 mlrd yuanga yetib, o‘tgan yilning shu davriga nisbatan 54,9 foizga oshdi [14]. Bundan tashqari, 2025-yil 1-dekabrdan Xaynan erkin savdo porti turizm reglamenti kuchga kirdi [23].

Biroq Xaynan tajribasining zaif jihatlari ham bor. Masalan, 2025-yilning III choragida bojsiz savdo hajmi 5,4 mlrd yuanni tashkil etib, 2,7 foizga, xaridorlar soni esa 23,4 foizga kamaydi [19]. Bu imtiyozlarga asoslangan o‘sish siyosatdagi o‘zgarishlarga bog‘liq ekanini va doimiy yangilanib borishi kerakligini ko‘rsatadi.

O‘zbekiston turizmining holati. 2025-yilda O‘zbekistonga tashrif buyurgan xorijiy turistlarning asosiy qismini qo‘shni davlatlar fuqarolari tashkil etgan: Qirg‘izistondan 3,3 million, Tojikiston va Qozog‘istondan 2,7 milliondan, Rossiyadan qariyb 1 million kishi kelgan [16]. Bu tashriflarning ko‘pchiligi quruqlik chegaralari orqali amalga oshiriladigan qisqa muddatli safarlar bo‘lib, bir turistga to‘g‘ri keladigan o‘rtacha daromadning past bo‘lishiga sabab bo‘lmoqda.

Xitoy bozori istiqbolli yo‘nalishlardan biri sifatida shakllanmoqda. 2024-yilda O‘zbekistonga 74,3 ming xitoylik turist kelgan bo‘lib, bu 2023-yilga nisbatan 75 foiz ko‘pdir [20]. 2025-yil 1-iyundan 30 kunlik o‘zaro vizasiz rejim joriy etilgani [20] va Pekinda Turizm vakolatxonasi ochilganidan so‘ng ularning soni 250 mingdan oshdi [21]. Xaynan misoli vizasiz rejim xorijiy tashriflarni tez ko‘paytirishini, ammo uning iqtisodiy natijasi xarajatlarni rag‘batlantiruvchi choralar bilan birga qo‘llanilgandagina to‘liq namoyon bo‘lishini ko‘rsatadi.

O‘zbekistonda bunday choralardan biri Tax Free tizimidir. Tizim 2023-yilda beshta aeroportda tajriba tariqasida ishga tushirilgan [18]. 2026-yil 1-apreldan esa u barcha xalqaro aeroportlarga kengaytirildi: xaridning minimal summasi 1 mln so‘mdan 300 ming so‘mga tushirildi, oziq-ovqat mahsulotlaridan tashqari

tovarlar bo‘yicha cheklovlar bekor qilindi, “Gisht ko‘prik” chegara postida tajriba sifatida QQS qaytarish punkti ochildi [3; 18]. Hukumat 2027-yil oxirigacha xorijiy turistlar xaridlari hajmini o‘n baravar oshirishni maqsad qilgan [18].

2-jadval

Xaynan va O‘zbekiston turizm modellarining qiyosiy tavsifi

Mezon	Xaynan (XXR)	O‘zbekiston
Xorijiy tashriflar (2025)	1,5 mln (jami 106 mln)	11,7 mln
Asosiy bozor	Ichki (Xitoy materigi)	Qo‘shni davlatlar
Vizasiz kirish	61 davlat, 30 kun	Qariyb 100 davlat
Xarid vositasi	Offshor bojsiz savdo, yiliga 100 ming yuan kvota	Tax Free: QQSning 85–90 foizi qaytariladi
Bir xaridga / turistga daromad	taxminan 1 040 $ (bir xarid)	taxminan 400 $ (bir turist)*
Maxsus huquqiy rejim	Erkin savdo porti, 2025-yildan maxsus bojxona rejimi	Umumiy rejim, tajriba loyihalari

*Manba: [10; 12; 16; 17; 18; 22] asosida muallif tomonidan tuzilgan. * 4,7 mlrd dollar / 11,7 mln turist, muallif hisob-kitobi.*

Muhokama

Qiyosiy tahlil natijalari Xaynan modelini O‘zbekistonga to‘g‘ridan-to‘g‘ri ko‘chirish mumkin emasligini ko‘rsatadi. Avvalo, Xaynan orol bo‘lgani uchun u yerda alohida bojxona hududini tashkil etish va nazorat qilish osonroq, O‘zbekiston esa ko‘plab quruqlik chegaralariga ega. Qolaversa, Xaynandagi bojsiz savdoning asosiy xaridorlari Xitoyning boshqa hududlaridan kelgan ichki turistlardir. O‘zbekistonda bunday ichki bozor mexanizmi mavjud emas.

Shunga qaramay, Xaynan tajribasidan O‘zbekiston uchun foydali xulosalar chiqarish mumkin. Xususan, vizasiz rejim va xarid imtiyozlari bir-birini to‘ldiruvchi choralar sifatida birgalikda qo‘llanilgani yaxshi natija bergan. Imtiyozli savdoga mahalliy mahsulotlarning kiritilishi esa import tovarlar o‘rniga mahalliy ishlab chiqaruvchilarni qo‘llab-quvvatlashga xizmat qilmoqda. Bundan tashqari, Xaynanda siyosat natijalari xaridlar hajmi va xaridorlar soni bo‘yicha muntazam e’lon qilib boriladi, bu zarur hollarda o‘z vaqtida tuzatishlar kiritish imkonini beradi.

Xulosa va takliflar

Tadqiqot natijalari O‘zbekiston turizmini rivojlantirishning keyingi bosqichida turistlar sonini oshirish bilan birga har bir turistdan olinadigan daromadni ko‘paytirishga ham e’tibor qaratish lozimligini ko‘rsatadi. Xaynan

tajribasi va O‘zbekistonning o‘ziga xos sharoitlarini hisobga olgan holda quyidagi takliflarni ilgari suramiz.

1. Tax Free tizimini “Gisht ko‘prik” postidagi tajriba natijalari asosida Qozog‘iston, Qirg‘iziston va Tojikiston bilan chegaradagi yirik postlarga, shuningdek Toshkent, Samarqand va Buxoro temir yo‘l vokzallariga bosqichma-bosqich joriy etish, chunki xorijiy turistlarning katta qismi mamlakatga quruqlik orqali kiradi.

2. Sertifikatlangan hunarmandchilik mahsulotlari (ipak, atlas, gilam, kulolchilik va zardo‘zlik buyumlari) sotiladigan do‘konlarni Tax Free tizimiga ustuvor tartibda ulash hamda Samarqand, Buxoro va Xivada QQSni xarid joyida qaytarish tajribasini sinab ko‘rish.

3. Xitoylik turistlar uchun xitoy to‘lov tizimlari orqali to‘lov qabul qiluvchi savdo nuqtalari sonini ko‘paytirish, xitoy tilidagi yo‘l ko‘rsatkichlari va gid xizmatlarini kengaytirish, Samarqandga Xitoy shaharlaridan to‘g‘ridan-to‘g‘ri reyslarni ko‘paytirish.

4. Samarqandda madaniy meros, milliy taomlar, hunarmandchilik va imtiyozli savdoni birlashtirgan turizm klasterini tashkil etish va unga maxsus huquqiy rejim berish masalasini o‘rganish.

5. Turizm statistikasini takomillashtirish: xorijiy turistlarning xarajatlari va tunashlar sonini davlatlar kesimida, bir kunlik chegara tashriflarini alohida ko‘rsatgan holda muntazam e’lon qilib borish.

Taklif etilayotgan choralar turizm siyosati samaradorligini baholash va “O‘zbekiston – 2030” strategiyasida belgilangan maqsadlarga erishishga xizmat qiladi. Keyingi tadqiqotlarda Tax Free tizimi kengaytirilishining natijalarini baholash va xorijiy turistlarning xarid qilish xulq-atvorini so‘rovnoma orqali o‘rganish rejalashtirilgan.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O‘zbekiston Respublikasining “Turizm to‘g‘risida”gi Qonuni. 2019-yil 18-iyul, O‘RQ-549-son // Qonunchilik ma’lumotlari milliy bazasi. – URL: https://lex.uz (murojaat sanasi: 30.09.2026).

2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “«O‘zbekiston – 2030» strategiyasi to‘g‘risida”gi Farmoni. 2023-yil 11-sentabr, PF-158-son // Qonunchilik ma’lumotlari milliy bazasi. – URL: https://lex.uz (murojaat sanasi: 30.09.2026).

3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Chet el fuqarolariga qo‘shilgan qiymat solig‘ini qaytarish tizimini takomillashtirish chora-tadbirlari

to‘g‘risida”gi qarori. 2026-yil 5-mart, PQ-78-son // Qonunchilik ma’lumotlari milliy bazasi. – URL: https://lex.uz (murojaat sanasi: 30.09.2026).

4. Butler R.W. The concept of a tourist area cycle of evolution: implications for management of resources // Canadian Geographer. – 1980. – Vol. 24, № 1. – P. 5–12.

5. Dwyer L., Kim C. Destination competitiveness: determinants and indicators // Current Issues in Tourism. – 2003. – Vol. 6, № 5. – P. 369–414.

6. Ritchie J.R.B., Crouch G.I. The Competitive Destination: A Sustainable Tourism Perspective. – Wallingford: CABI Publishing, 2003. – 272 p.

7. Timothy D.J. Shopping Tourism, Retailing and Leisure. – Clevedon: Channel View Publications, 2005.

8. Dwyer L., Forsyth P., Dwyer W. Tourism Economics and Policy. – 2nd ed. – Bristol: Channel View Publications, 2020.

9. Overall Plan for the Construction of Hainan Free Trade Port. – Beijing: Central Committee of the CPC; State Council of the PRC, 2020.

10. Hainan sees 100 million tourist arrivals, increased spending in 2025 [Elektron resurs] // China Daily. – 2026. – 22 January. – URL: https://global.chinadaily.com.cn/a/202601/22/WS69717569a310d6866eb350fa.html (murojaat sanasi: 30.09.2026).

11. Tourism [Elektron resurs] // Hainan Provincial People’s Government. – 2025. – URL: https://en.hainan.gov.cn/englishsite/ili/202506/639790f748924962bd8b809641f1cf87.shtml (murojaat sanasi: 30.09.2026).

12. Hainan duty-free sales hit 22.22 billion yuan in six months under revised policy [Elektron resurs] // ECNS. – 2026. – 12 May. – URL: http://www.ecns.cn/cns-wire/2026-05-12/detail-ihfenirv8000137.shtml (murojaat sanasi: 30.09.2026).

13. Hainan builds 12 offshore duty-free stores under evolving shopping policy [Elektron resurs] // Xinhua; Belt and Road Portal. – 2026. – 26 April. – URL: https://eng.yidaiyilu.gov.cn/p/0B891MA1.html (murojaat sanasi: 30.09.2026).

14. Offshore duty-free sales in Hainan FTP totals 1.1 bln yuan during first week of special customs operations [Elektron resurs] // Xinhua. – 2025. – 25 December. – URL: http://www.xinhuanet.com/english/20251225/3862798284f64ac6a5af7dc76eb32755/c.html (murojaat sanasi: 30.09.2026).

15. UNWTO: Uzbekistan ranks among world's fastest-growing tourism destinations in 2025 [Elektron resurs] // Euronews. – 2025. – 19 December. – URL: https://www.euronews.com/2025/12/19/unwto-uzbekistan-ranks-among-worlds-fastest-growing-tourism-destinations-in-2025 (murojaat sanasi: 30.09.2026).

16. Uzbekistan Tourism: The Quality Imperative [Elektron resurs] // American Foreign Policy Council. – 2026. – 20 March. – URL: https://www.afpc.org/publications/articles/uzbekistan-tourism-the-quality-imperative (murojaat sanasi: 30.09.2026).

17. 7,7 million tourists and $3,9 billion in exports: Tourism continues to grow rapidly in Uzbekistan [Elektron resurs] // Yangi O'zbekiston. – 2026. – URL: https://yuz.uz/en/news/77-million-sayyoh-va-39-milliard-dollar-eksport-ozbekistonda-turizm-jadal-rivojlanishda-davom-etmoqda (murojaat sanasi: 30.09.2026).

18. Uzbekistan to open Tax Free points at all international airports and Kazakhstan border [Elektron resurs] // Gazeta.uz. – 2026. – 20 March. – URL: https://www.gazeta.uz/en/2026/03/20/tax-free/ (murojaat sanasi: 30.09.2026); Uzbekistan expands Tax Free system to boost tourist spending // Kun.uz. – 2026. – 7 March.

19. Guosheng Securities: Hainan duty-free sales show improvement in Q3 2025, policies gradually implemented [Elektron resurs] // Tiger Brokers News. – 2025. – URL: https://www.itiger.com/news/1191337081 (murojaat sanasi: 30.09.2026).

20. China and Uzbekistan announce 30-day mutual visa waiver starting 1 June 2025 [Elektron resurs] // Travel Tomorrow. – 2025. – URL: https://traveltomorrow.com/china-and-uzbekistan-announce-30-day-mutual-visa-waiver-starting-1-june-2025/ (murojaat sanasi: 30.09.2026).

21. Uzbekistan's tourism explodes in 2025: visa-free travel and direct flights from China [Elektron resurs] // Travel And Tour World. – 2025. – 27 December. – URL: https://www.travelandtourworld.com (murojaat sanasi: 30.09.2026).

22. Regional visa-free entry policies for foreign nationals [Elektron resurs] // National Immigration Administration of the PRC. – URL: https://en.nia.gov.cn/n147418/n147463/c180637/content.html (murojaat sanasi: 30.09.2026).

23. Hainan unveils new offshore duty-free policy: expanded categories and broader benefits [Elektron resurs] // TropicalHainan. – 2025. – 21 October. – URL: https://www.tropicalhainan.com (murojaat sanasi: 30.09.2026).

24. Buriyev E. Tourism Development on Hainan Island: Economic Impact: Master's thesis. – Palermo: University of Palermo, Department SEAS, 2026.